

Hajatietoja Kauhavalta.

Oleskellessani Kauhavan Perttulanmäellä elokuussa 1930 siellä tavattua kivikauden hautaa tutkimassa, kertoivat vilkkaat kauhavalaiset minulle paljon tietoja seudun muinaislöydöistä, oletetuista kiinteistä muinaisjäännöksistä ja entisestä asutuksesta. Vaativan kaivauksen vuoksi ehdin kuitenkin kiinnittää niihin vain vähän huomiota. Muistikirjastani jäljennän tähän niitä koskevat merkinnät.

Kivikauden löytöjä kerrottiin äskettäin tavatun Ojutjärveltä ja niistä kuuluu olleen uutinen sanomalehdissäkin. Tiedustelut voitaisiin osoittaa maanviljelijä Matti Pollarille, os. Kauhava.

Opettaja Mesimäellä Ruotsalan kansakoululla kerrottiin olevan hallussaan kiviesineitä, eräiden tietojen mukaan juuri nuo Ojutjärveltä löytyneet.

Opettaja Ilmari Kivisellä Kauhavan kirkonkylän kansakoululla ilmoitettiin myös olevan kiviaseita. Kävin tekemässä niistä (veneenmuotoinen vasarakirves ja kourutaltta) piirrookset museota varten.

Iso uurteellinen kivi, jota luullaan ankkurikiveksi, on löydetty Kauhavan Alakylästä, kirkolta alaspäin, Alajoen niityn reunalta, mäen rinteeltä. Nykyään kivi on Alakylän nuorisoseuran talon portinpylväänä, mistä saa jonkunlaisen käsityksen sen suuruudesta. Toinen kaivajistani kävi erään autonajajan kanssa kiveä katsomassa ja oli palatessaan vakuutettu siitä, että se oli ihmistyötä.

Kiviraunioita. Kilometrin verran Perttulanmäeltä itään on laaja, loivarinteinen kangasmaa, nimeltä Hirsikangas. Sen korkeimman kohdan pohjoisliepeellä on ollut maljanmuotoinen, kivillä laskettu kuoppa, joka nyt on aivan hajalle pengottu, kuten paikalla käydessäni totesin. Hajoituksen jäljet ovat osaksi aivan tuoreita. Oli enää mahdotonta ratkaista, oliko kyseessä luonnon- vaiko ihmistyö.

Kauhavan Ylikylän takamaalla on Hirsimäkisten maalla, Perttulanmäeltä ainakin 6 - 7 km linnuntietä pohjoiseen, Roomio nimisellä paikalla kallioperustalla tasasuurista ymmyrkäisistä kivistä koottu iso raunio, jonka keskessä on "sylvä syvä kuoppa". Paikalta haetaan uunin kiuaskiveä. (Kertonut kaivajani Elias Nikunen).

Asutustarina. Kauhavan ensimmäinen asukas oli asettunut Hemmingin talon paikalle Alakylään ja seuraava Perttulanmäelle. Molemmat tulivat Isostakyröstä, jossa kuuluu olevan m.m. Perttulan talo. Perttulan talon vanhin paikka on Perttulanmäen luoteispuolella, Kauhavanjoen eteläisellä rantatörmällä, Lahdenkosken alisen suvannon rannalla; paikkaa sanotaan vielä "Vanhaksi kartanoksi". Hemminki sai joen mukana tulevis ta lastuista tietoonsa, että oli saanut naapurin ylemmäksi jokivarteen ja lähti häntä tavottamaan. Molempien talojen välinen raja sovittiin kulkevaksi Jylhänkosken kohdilta, josta alkaen ylöspäin Perttula sai vapaasti viljellä jokivartta. (Herastuomari Antti Perttulan kertomuksen mukaan.) - "Vanhan kartanon" paikalta oli löydetty rautainen keihäänkärki, ilmeisesti suksensauvan keihäs vasta historialliselta ajalta. Se oli herastuomari Perttulan hallussa (tein siitä piirroksen museoon).

Merkinty muistiin elokuussa 1930

Aarne Ayräpää